

ранно становище. При относително по-бързо нарастване на броя на сделките съвкупният обем на трансакционните разходи може да нараства въпреки спада в цената на единична трансакция (например в резултат на технологични или организационни иновации), т.е. наблюдава се “еластично търсене на трансакционни дейности”. Löchel (1995, с. 153) застъпва становището, че увеличението в ТС отразява структурната промяна в икономиката, свързана с прехвърляне на заетост от първичния и вторичния сектор към третичния. От гледна точка на националното стопанство като цяло нарастването на ТС е част от икономическия растеж. То означава увеличени нива на заетост и национален продукт (срв. с Wallis, North, 1988). За да се интерпретират съвкупните ТР като фактор на растежа, а не като негов елемент, на националното стопанство трябва да се гледа като на отделно предприятие, “отвън”. Увеличените ТР в този случай ще намерят израз в нарастване на цените на стоките и услугите, произвеждани от даденото стопанство на конкурентните международни пазари и с това ще ограничат продажбите и следователно икономическия растеж в страната, т.е. ТР ще доведат до намаляване на сравнителните ѝ предимства в рикардиански смисъл. Авторът преразглежда тълкуването на емпиричните резултати за съвкупните ТР в изследването на Wallis, North (1986). Той насочва вниманието си към развитието на средните ТР. Провеждайки собствено статистическо проучване на ТС като част от третичния сектор в западногерманската икономика за годините през периода 1960-1990, той открива, че размерът, както и производителността на ТС са нараснали значително за този период. Средните ТР на микро ниво са намалели, а не са се увеличили. Фактът, че дялът на ТС в БВП расте, означава, че все повече трансакционни дейности се извършват от “специалисти по трансакциите”. Конкретно трансакционните предприятия могат да се утвърдят на пазара и да експандират единствено, ако имат сравнително предимство при организацията на трансакции в сравнение с производствените предприятия, т.е. могат да извършват трансакционна дейност при по-ниски разходи. Според Лъохел емпиричният подход на Wallis, North (1986) не съответства на основната хипотеза в Нортвата теория за растежа: това, което се измерва, е размерът на съвкупните ТР в едно стопанство, а не необходимото за потвърждаване или отхвърляне на хипотезата ниво на средните ТР, които единствено могат да бъдат фактор за икономическия растеж (извън горепосочения аспект при международна търговия). Калкулацията на пределни разходи и ползи от размяната се извършва от отделните икономически субекти в конкретната им стопанска дейност, поради което на решенията за разделение на труда/специализацията влияят единичните трансакционни разходи, а не агрегатният им макроикономически размер. От ключово значение за изясняване на действителното влияние на ТР върху икономическия растеж в тази връзка е проследяването на степента, в която